

บทสรุปผู้บริหาร

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ดำเนินการสำรวจการอ่านของประชากร ครั้งแรกในปี 2546 เฉพาะประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป และตั้งแต่ปี 2551 ได้เพิ่มเรื่องการอ่านของเด็กเล็ก (อายุต่ำกว่า 6 ปี) สำหรับการสำรวจปี 2558 ได้ขยายค่านิยามการอ่าน ให้รวมการอ่านข้อความในสื่อสังคมออนไลน์/SMS/E-mail ด้วย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2558 จากจำนวนครัวเรือนตัวอย่าง 55,920 ครัวเรือน ซึ่งสรุปผลการสำรวจที่สำคัญได้ดังนี้

1. การอ่านของเด็กเล็ก (อายุต่ำกว่า 6 ปี)

การอ่านของเด็กเล็ก ในที่นี้รวมถึง การอ่านด้วยตนเอง หรือผู้ใหญ่อ่านให้ฟังด้วย

1.1 อัตราการอ่านนอกเวลาเรียน

จากผลการสำรวจปี 2558 พบว่า เด็กเล็กที่อ่านมีประมาณ 2.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 60.2 เด็กผู้หญิงมีอัตราการอ่านสูงกว่าเด็กผู้ชายเล็กน้อย (ร้อยละ 60.9 และร้อยละ 59.5 ตามลำดับ)

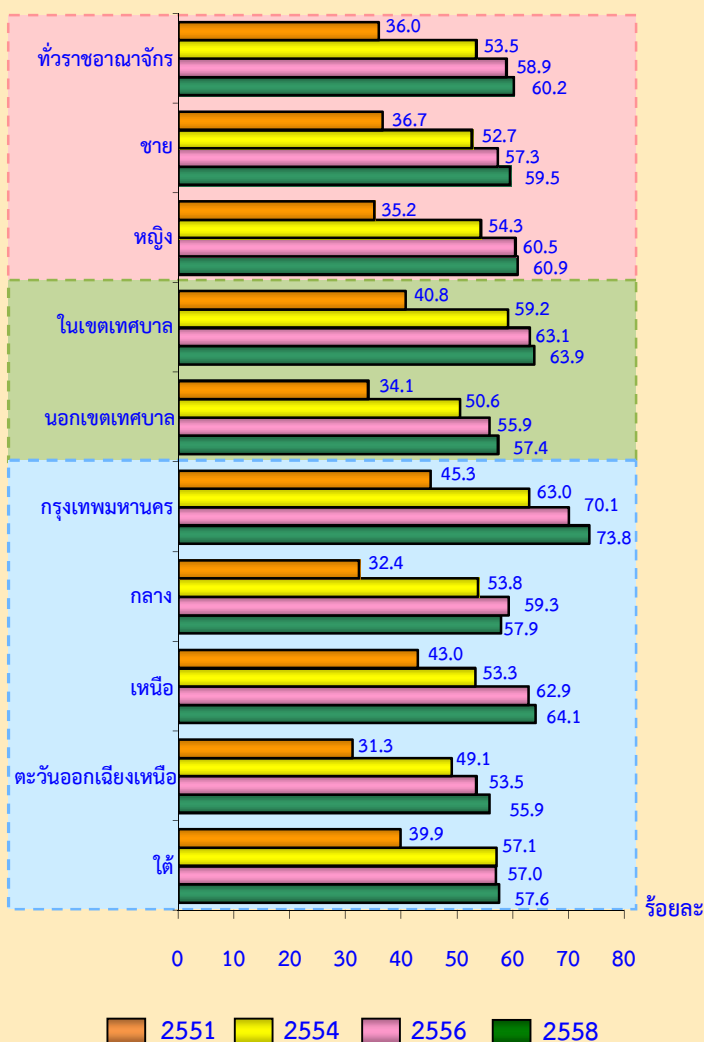
เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจที่ผ่านมา พบว่า อัตราการอ่านของเด็กเล็กในปี 2556 มีร้อยละ 58.9 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็นร้อยละ 60.2 ในปี 2558 โดยเด็กหญิงและเด็กชายมีอัตราการอ่านเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเช่นเดียวกัน

อัตราการอ่านของเด็กเล็กมีความแตกต่างกันระหว่างเขตการปกครองและภาค โดยในเขตเทศบาลมีอัตราการอ่านสูงกว่านอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 63.9 และ 57.4 ตามลำดับ) เด็กเล็กในกรุงเทพมหานคร มีอัตราการอ่านสูงสุด (ร้อยละ 73.8) ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เด็กเล็กมีอัตราการอ่านต่ำสุด (ร้อยละ 55.9)

เด็กเล็กมีอัตราการอ่านเพิ่มขึ้นเกือบทุกพื้นที่ โดยเด็กเล็กที่อาศัยนอกเขตเทศบาลและกรุงเทพมหานคร มีอัตราการอ่านเพิ่มขึ้นมากกว่าพื้นที่อื่น ขณะที่ภาคกลาง เด็กเล็กมีอัตราการอ่านลดลงเล็กน้อย

แผนภูมิ 1 อัตราการอ่านของเด็กเล็กนอกเวลาเรียน^{1/}
จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง และภาค
พ.ศ. 2551 - 2558

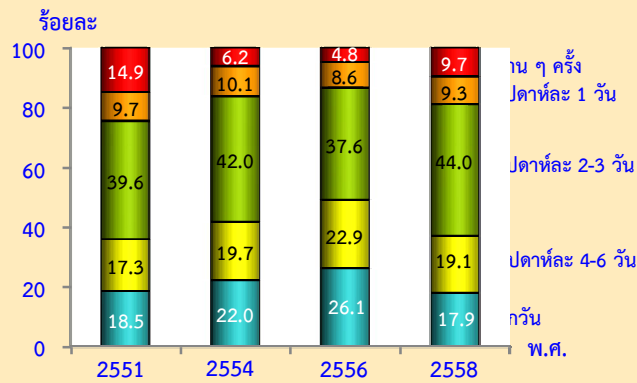
1/ อัตราการอ่าน หมายถึง ร้อยละของจำนวนประชากรที่อ่านต่อจำนวนประชากรทั้งสิ้นในแต่ละกลุ่ม

การอ่าน หมายถึง การอ่านหนังสือหรือบทความทุกประเภท นอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน/ช่วงเวลาพัก ทั้งที่เป็นรูปเล่ม/เอกสาร หรือ การอ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งที่มีการเชื่อมต่อและไม่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต รวมถึง การอ่านผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook, Line, Instagram, Twitter ฯลฯ) SMS, E-mail
ยกเว้น การอ่านข้อความที่เป็นการสนทนา/ติดต่อสื่อสารส่วนบุคคลหรือหน้าที่การงาน

1.2 ความถี่ของการอ่านนอกเวลาเรียน

เมื่อเปรียบเทียบผลสำรวจ 3 ครั้งที่ผ่านมา (ปี 2551, 2554, 2556) พบว่า ความถี่ของการอ่านของเด็กเล็กมีรูปแบบเดียวกัน คือ อ่านสัปดาห์ละ 2 - 3 วันมากที่สุด รองลงมา อ่านทุกวัน อ่านสัปดาห์ละ 4 - 6 วัน แต่ปี 2558 เด็กเล็กที่อ่านมีความถี่ในการอ่านสัปดาห์ละ 2 - 3 วัน มากที่สุด (ร้อยละ 44.0) รองลงมาคือ อ่านสัปดาห์ละ 4 - 6 วัน และอ่านทุกวันใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 19.1 และ 17.9 ตามลำดับ) จะเห็นว่าสัดส่วนการอ่านทุกวันลดลงเป็นร้อยละ 17.9 จากร้อยละ 26.1 ในปี 2556 แต่อ่านสัปดาห์ละ 2 - 3 วันเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 44.0 จากร้อยละ 37.6 ในปี 2556

แผนภูมิ 2 ร้อยละของเด็กเล็กที่อ่านนอกเวลาเรียน จำแนกตามความถี่ของการอ่าน พ.ศ. 2551 - 2558

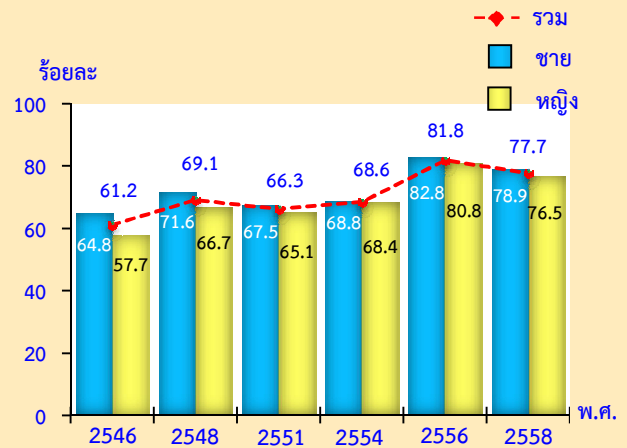
2. การอ่านของประชากร (อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป)

2.1 อัตราการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน

จากผลการสำรวจปี 2558 พบว่า ประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป มีอัตราการอ่านร้อยละ 77.7 ผู้ชายมีอัตราการอ่านสูงกว่าผู้หญิงเล็กน้อย (ร้อยละ 78.9 และ 76.5 ตามลำดับ) และเมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจที่ผ่านมา พบว่า อัตราการอ่านมีแนวโน้มสูงขึ้น

เนื่องจากปี 2556 กรุงเทพมหานครได้รับเลือกเป็นเมืองหนังสือโลก หน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมการอ่านอย่างจริงจังมากกว่าทุกปี ในหลายพื้นที่ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จึงส่งผลให้อัตราการอ่านของประชากร ปี 2556 สูงมากกว่าปกติ

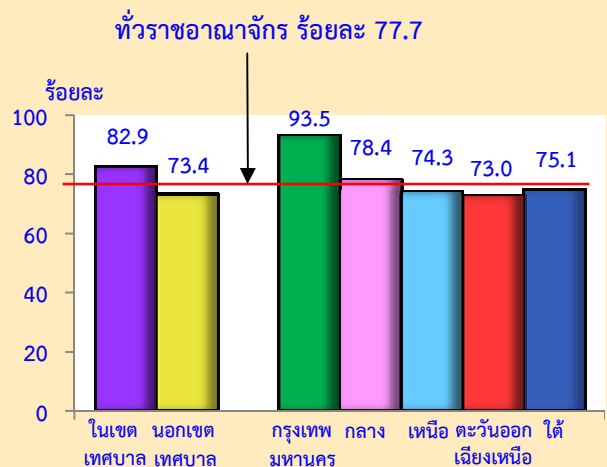
แผนภูมิ 3 อัตราการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป^{1/} จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2546 - 2558

1/ ไม่รวม ไม่ทราบ

เมื่อพิจารณาอัตราการอ่านตามเขตการปกครองและภาค พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีอัตราการอ่านสูงกว่านอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 82.9 และ 73.4 ตามลำดับ) กรุงเทพมหานคร มีอัตราการอ่านสูงที่สุด (ร้อยละ 93.5) สูงกว่าภาคอื่นมากกว่าร้อยละ 15.0 ในขณะที่ภาคอื่นมีอัตราการอ่านใกล้เคียงกันประมาณร้อยละ 73.0 - 78.4

แผนภูมิ 4 อัตราการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป^{1/} จำแนกตามเขตการปกครอง และภาค พ.ศ. 2558

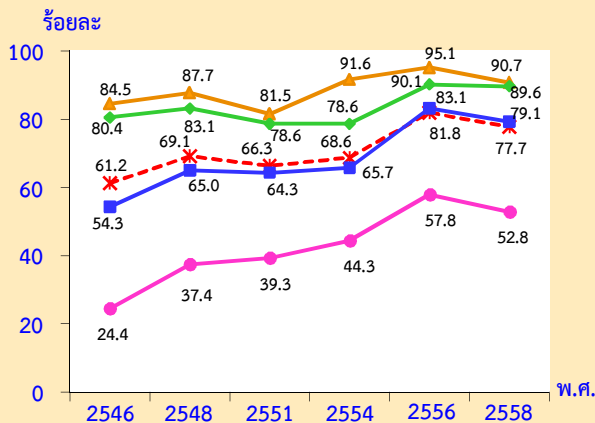

1/ ไม่รวม ไม่ทราบ

2.2 กลุ่มวัย

การอ่านของประชากรมีความแตกต่างกันตามวัย วัยเด็กและวัยเยาวชนมีอัตราการอ่านสูงใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 90.7 และ 89.6 รองลงมาคือ กลุ่มวัยทำงาน (ร้อยละ 79.1) และต่ำสุดคือ กลุ่มวัยสูงอายุ (ร้อยละ 52.8) และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างการสำรวจที่ผ่านมา พบว่า ปี 2558 การอ่านของประชากรทุกกลุ่มวัย มีอัตราการอ่าน ลดลงจากปี 2556

แผนภูมิ 5 อัตราการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานของ ประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป^{1/} จำแนกตามกลุ่มวัย พ.ศ. 2546 - 2558

* รวม ▲ วัยเด็ก (6-14 ปี) ◆ วัยเยาวชน (15-24 ปี)
 ■ วัยทำงาน (25-59 ปี) ● วัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)

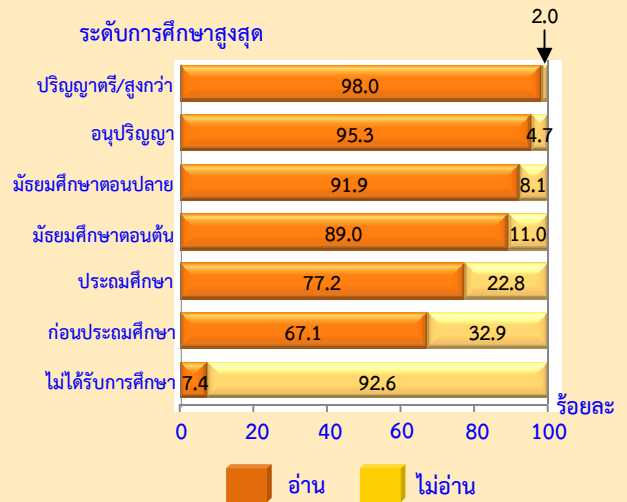
^{1/} ไม่รวม ไม่ทราบ

2.3 ระดับการศึกษา

จากผลการสำรวจ พบว่า การศึกษาและอัตราการอ่านมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก กล่าวคือ ผู้มีระดับการศึกษาที่สูงกว่า มีอัตราการอ่านสูงกว่าผู้มีการศึกษาระดับต่ำกว่า

แผนภูมิ 6 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามการอ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน^{1/} และระดับการศึกษาสูงสุด พ.ศ. 2558

^{1/} ไม่รวม ไม่ทราบ

2.4 ประเภทของหนังสือที่อ่านนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน

หนังสือพิมพ์เป็นประเภทของหนังสือที่มีผู้อ่านสูงสุด คือ ร้อยละ 67.3 รองลงมาคือ ข้อความในสื่อสังคมออนไลน์/SMS/E-mail (ร้อยละ 51.6) ตำรา/หนังสือ/เอกสาร/บทความที่ให้ความรู้ (ร้อยละ 50.2) วารสาร/เอกสารประเภทที่ออกเป็นประจำ (ร้อยละ 42.0) และหนังสือ/เอกสาร/บทความเกี่ยวกับคำสอนทางศาสนา (ร้อยละ 41.8) สำหรับนิตยสาร นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่น และแบบเรียน/ตำราเรียนตามหลักสูตรมีผู้อ่านน้อยกว่าร้อยละ 40.0

คนที่มีวัยแตกต่างกัน มีความสนใจเลือกประเภทหนังสือที่อ่านแตกต่างกัน โดยวัยเด็กอ่านแบบเรียน/ตำราเรียนตามหลักสูตรสูงสุดถึงร้อยละ 96.6 รองลงมาคือ นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่น (ร้อยละ 66.2) วัยเยาวชน อ่านข้อความในสื่อสังคมออนไลน์/SMS/E-mail สูงสุดถึงร้อยละ 83.3 รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 68.7) ในขณะที่วัยทำงานส่วนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 79.9 ลำดับรองลงมาคือ ข้อความในสื่อสังคมออนไลน์/SMS/E-mail (ร้อยละ 54.6) สำหรับวัยสูงอายุส่วนใหญ่อ่านหนังสือ/เอกสาร/บทความเกี่ยวกับคำสอนทางศาสนา ร้อยละ 76.2 รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 59.8)

**ตาราง 1 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่าน
นอเวลาเรียน/นอเวลาทำงาน จำแนกตาม
ประเภทของหนังสือที่อ่าน และกลุ่มวัย พ.ศ. 2558**

ประเภทของหนังสือ ที่อ่าน ^{1/}	กลุ่มวัย				
	รวม	วัยเด็ก (6-14 ปี)	วัยเยาวชน (15-24 ปี)	วัยทำงาน (25-59 ปี)	วัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)
รวม	100.0 (48,408,567)	100.0 (6,694,654)	100.0 (8,581,570)	100.0 (27,649,034)	100.0 (5,483,310)
หนังสือพิมพ์	67.3	19.9	68.7	79.9	59.8
ข้อความในสื่อสังคมออนไลน์/ SMS/E-mail	51.6	31.0	83.3	54.6	11.9
ตำรา/หนังสือ/เอกสาร/ บทความที่ให้ความรู้ต่าง/ ความรู้ทั่วไป	50.2	58.8	65.4	46.6	34.7
วารสาร/เอกสารประเภทอื่น ๆ ที่ออกเป็นประจำ	42.0	18.9	47.6	47.1	36.2
หนังสือ/เอกสาร/บทความ เกี่ยวกับคำสอนทางศาสนา	41.8	25.8	30.1	42.5	76.2
นิตยสาร	39.9	12.4	51.2	46.6	22.0
นวนิยาย/การ์ตูน/ หนังสืออ่านเล่นต่าง ๆ	37.0	66.2	58.0	28.8	10.1
แบบเรียน/ตำราเรียน ตามหลักสูตร	28.1	96.6	56.8	7.7	2.5

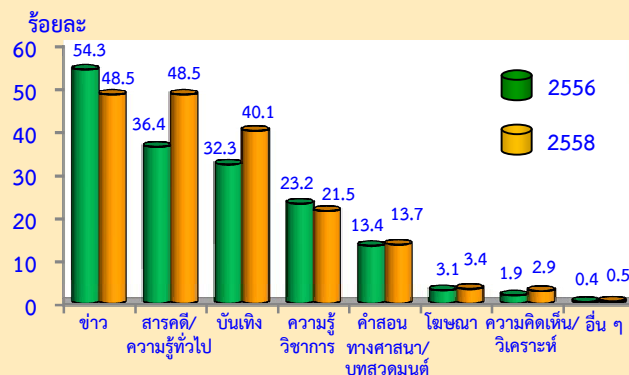
1/ ตอบได้มากกว่า 1 ประเภท และร้อยละคำนวณโดยไม่รวม
ไม่ทราบประเภทหนังสือที่อ่าน

**2.5 ประเภทเนื้อหาสาระที่อ่านนอเวลาเรียน/
นอเวลาทำงาน**

เนื้อหาสาระที่ผู้อ่านชอบอ่านมากที่สุด คือ ข่าว
และ สารคดี/ความรู้ทั่วไป (ร้อยละ 48.5 เท่ากัน)
รองลงมาคือ บันเทิง ความรู้วิชาการ และคำสอนทาง
ศาสนา/บทสวดมนต์ (ร้อยละ 40.1 21.5 และ 13.7
ตามลำดับ) ส่วนเนื้อหาสาระประเภทอื่น มีผู้อ่านเพียง
เล็กน้อย

เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2556 พบว่า ผู้อ่านสนใจ
อ่านสารคดี/ความรู้ทั่วไป และบันเทิงเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ
12.1 และ 7.8 ตามลำดับ แต่อ่านข่าวลดลง ร้อยละ 5.8
ส่วนเนื้อหาประเภทอื่น มีร้อยละของผู้อ่านใกล้เคียงกับ
ปี 2556

แผนภูมิ 7 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่อ่าน
นอเวลาเรียน/นอเวลาทำงาน จำแนกตาม
ประเภทเนื้อหาสาระที่อ่าน^{1/} พ.ศ. 2556 และ 2558

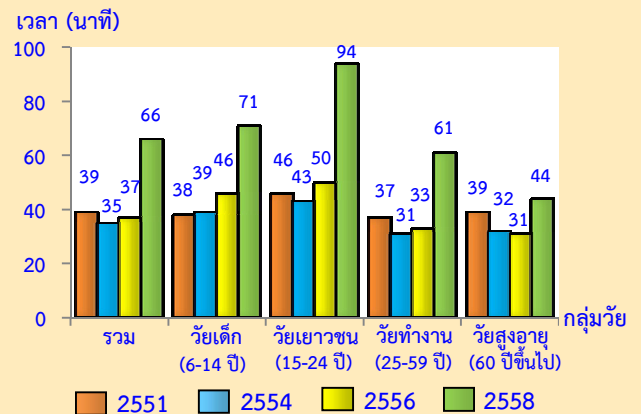
1/ ตอบได้ไม่เกิน 2 ประเภท และร้อยละคำนวณโดยไม่รวม
ไม่ทราบประเภทเนื้อหาสาระที่อ่าน

**2.6 เวลาเฉลี่ยที่ใช้อ่านนอเวลาเรียน/
นอเวลาทำงาน**

สำหรับผู้อ่านที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปทั้งหมด
ใช้เวลาอ่านนอเวลาเรียน/นอเวลาทำงานเฉลี่ย 1 ชั่วโมง
6 นาทีต่อวัน (66 นาที) โดยกลุ่มเยาวชนใช้เวลาอ่าน
มากที่สุด เฉลี่ย 1 ชั่วโมง 34 นาทีต่อวัน (94 นาที)
กลุ่มวัยเด็กและวัยทำงานใช้เวลาอ่านเฉลี่ยต่อวัน
มากกว่า 1 ชั่วโมงเล็กน้อย ส่วนวัยสูงอายุใช้เวลาอ่าน
น้อยที่สุดเฉลี่ย 44 นาทีต่อวัน

เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2556 พบว่า ทุกวัย
ใช้เวลาอ่านเพิ่มขึ้น เนื่องจากปี 2558 ได้เพิ่มการอ่าน
ข้อความในสื่อสังคมออนไลน์/SMS/E-mail ด้วย โดย
กลุ่มวัยเยาวชนใช้เวลาอ่านเพิ่มขึ้นมากที่สุดถึง 44 นาที
ต่อวัน

แผนภูมิ 8 เวลาที่ใช้อ่านนอเวลาเรียน/นอเวลาทำงาน
เฉลี่ยต่อวัน^{1/} ของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป
ที่อ่าน จำแนกตามกลุ่มวัย พ.ศ. 2551 - 2558

1/ ไม่รวม ไม่ทราบ

2.7 วิธีการรณรงค์ให้คนรักการอ่าน

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชากรที่มี
อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป เกี่ยวกับวิธีการรณรงค์ให้คนรัก
การอ่าน พบว่าวิธีการรณรงค์ที่ได้รับการเสนอแนะ
มากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ ปลุกฝังให้รักการอ่านผ่าน
พ่อ แม่/ครอบครัว (ร้อยละ 31.4) ให้สถานศึกษามี
การรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน (ร้อยละ 26.9) รูปเล่ม/
เนื้อหาที่น่าสนใจ หรือใช้ภาษาง่าย ๆ (ร้อยละ 25.1)
และส่งเสริมให้มีห้องสมุด/ห้องสมุดเคลื่อนที่/มุมอ่าน
หนังสือในชุมชน/พื้นที่สาธารณะ (ร้อยละ 20.7) และ
หาซื้อได้ง่าย/เข้าถึงง่าย (ร้อยละ 20.6)